

GOOD NIGHT, AND GOOD LUCK

USA, 2006

Ohjaus: George Clooney

Näyttelijät: Robert Downey Jr., Jeff Daniels, Frank Langella, Ray Wise, Patricia Clarkson, George Clooney, David Strathairn

Kesto: 94 min.

Genre: draama

Ikäraja: 3

Oppimateriaalin tehtävät on tehty lukiolaisille ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoille.

Oppimateriaalin teemoja: elokuva ja historia, Yhdysvallat 1950-luvulla, televisio ja sen historia (mediakritiikki, televisiojournalismin etiikka ja tehtävät)

VINKKEJÄ ELOKUVAN KÄSITTELYYN

ENNEN ELOKUVAA

Elokuvan *Good Night, and Good Luck* tapahtumat sijoittuvat 1950-luvulle, kylmän sodan ja pelon ilmapiiriin aikaan. Toisaalta elokuva kuvaa myös television historian kannalta merkittävää aikakautta jolloin näköradio muodostui sellaiseksi millaisena sen nykyäänkin tunnettu. Tutustukaa tunnilla Yhdysvaltoihin 1950-luvulla, kerätkää tietoa elokuvan kontekstista. Tutustukaa elokuvan www-sivuihin: <http://wip.warnerbros.com/goodnightgoodluck/index2.html>

HETI ELOKUVAN JÄLKEEN

Miettikää ryhmissä mikä on mielestänne elokuvan perusajatus ja keskeinen sanoma. Tiivistäkää siitä 1950-luvun televisiomainosten tyylinen iskulause.

Elokuva ja historia

Historialliset vaiheet ja menneisyyden tapahtumat ovat tarjonneet aiheita lukemattomiin elokuviin. Monelle jokin historiallinen hetki voi olla tutumpi valkokankaalta kuin historiankirjoista. Esimerkiksi Suomessa sotaelokuvat ovat varmasti muokanneet sodanjälkeisten sukupolvien käsitystä isänmaanpuolustajien kamppailusta rintamalla, eikä Normandian maihinnousukaan olisi varmasti piirtynyt nuoremman polven mieleen yhtä voimakkaasti koulukirjan sivuilta kuin Steven Spielbergin visiosta elokuvassa *Pelastakaa sotamies Ryan* (1998). Myös monet suurmiehet ja naiset elävät mielissämme elokuvatähden kasvoista saaneina, esimerkiksi Malcolm X Denzel Washingtonina, William Wallace Mel Gibsonina ja kuningatar Elisabeth I Cate Blanchettina.

Historialliset elokuvat ottavat aiheensa menneisyydestä. Historialliset draamadokumentit taas perustuvat tiukemmin historiantutkimukseen kuin historialliset fiktioelokuvat. Historiallinen elokuva ei

kuitenkaan ole oma lajityyppinsä vaan monien eri genrejen elokuvat voivat olla historiallisia.

Good Night, and Good Luck on jännityselementtejä sisältävä draama, joka ammentaa aiheensa Yhdysvaltojen lähihistoriasta. Kertoessaan menneestä se samalla kommentoi nykyisyyttä. Elokuva ei kuitenkaan odota katsojan automaattisesti tunnistavan tapahtumia, vaan se korostaa historiallisuuttaan hyvinkin suoraan. Valkokankaalle ilmestyvät vuosiluvut ja tekstit kertovat katsojalle mistä ajasta ja tilanteesta on kysymys. Historiallisuuden merkitsemiseen ei siis tässä tapauksessa käytetä ainoastaan visuaalisia viitteitä.

Miten historiaa voidaan käsitellä elokuvassa?

- Valitkaa ryhmissä yksi historiallinen elokuva ja arvioikaa sen keinoja ja tapoja käsitellä aihettaan. Löytyykö siitä vertailukohtia nykypäivään? Käytetäänkö menneisyyden tapahtumia ehkä symbolisesti kuvastamaan jotain nykyhetken ilmiötä?

Onko miljöön luomisessa (lavastuksen, puvustuksen tms. avulla) pyritty autenttisuuteen? Esitelkää valitsemanne elokuva myös muille.

- Miten hyvin *Good Night, and Good Luck* -elokuvassa on tavoitettu "ajan henki"? Mitä keinoja ajankuvan ja tunnelman luomiseen on käytetty? Miksi on valittu mustavalkokuvaus? Miten elokuvan luonne muuttuisi jos se olisi värillinen?

(Elokuvassa on pyritty saavuttamaan aito 1950-luvun tunnelma, jota tavoitellaan musiikilla, mustavalkokuvauksella, lavastuksella jne. Myös alkuperäisen 1950-luvun kuvamateriaalin käytöllä on merkittävä osuus autenttisuuden tunnun luomisessa. Myös todelliset henkilöt olivat läsnä kuvauksissa ja osa dialogista ja tapahtumista ovat todella tapahtuneet. Väliillä nähdään myös oikea Edward R. Murrow taustalla vilahtavissa televisio-ohjelmien katkelmissa.

Yksi syy mustavalkoisuuteen oli runsas arkistomateriaalin käyttö; näin dokumenttikuva sulautuu paremmin osaksi muuta kerrontaa. Tämä on tärkeää myös siksi että yksi elokuvan keskeinen roolihahmo, Joseph McCarthy esiintyy vain arkistomateriaalissa eikä häntä esitä

näyttelijä. Mustavalkoisuuden voi nähdä myös keinona jäljitellä aikakauden televisiokerrontaa.)

- Itsekin historiallisia elokuvia tehnyt elokuvaohjaaja Sydney Pollack on sanonut historiallisen elokuvan olevan aina allegorinen, se kertoo siis aina myös nykyhetkestä.

Mitä mieltä olette tästä väittämästä? Pitääkö se paikkansa myös *Good Night, and Good Luck* -elokuvan kohdalla? Voiko elokuvan käsittää poliittisena allegoriana?

(Elokuvan voi nähdä kommentoivan nykypäivän Yhdysvaltojen mediaa ja politiikkaa. Esimerkiksi Mccarthyismin voi ymmärtää vertailukohtana terrorismin vastaiselle sodalle ja sen varjolla tapahtuvalle kansalaisyhteiskunnan ja sananvapauden rajoittamiselle. Myös 1950-luvun pelon ilmapiiri vertautuu nykypäivän vainoharhoihin. Murrow'n repliikit elokuvassa esim. "Emme voi elää pelossa", "erimielisyys ei ole epälojaaliutta" ja "vapautta on puolustettava myös kotimaassa", saavat uusia merkityksiä nykyhetken näkökulmasta. Murrow'n kuuluisa vuonna 1958 radio- ja televisio-ohjelmien yhdistyksessä pitämä puhe, joka on rekonstruoitu elokuvan alussa ja lopussa, on myös nykymedian kannalta varsin ajankohtainen.)

- Miten merkittävästi elokuvat muokkaavat ajatuksiamme historiasta? Pohtikaa omia kokemuksianne, keskustelkaa miten elokuvat ovat vaikuttaneet mielikuviinne historian tapahtumista ja henkilöistä. Jokainen valitsee yhden mieleenpainuvimman valkokankaalla esiintyneen historiallisen henkilön jonka esittelee muille sekä valkokangashahmon että todellisen historiallisen henkilön ja pohtii niiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Mistä ne voisivat johtua?

- Pohtikaa ryhmissä mistä nykyajan ilmiöstä tai merkkihenkilöstä voisi tulevaisuudessa tehdä elokuvan? Mitä lajityyppiä se edustaisi ja miten se toteutettaisiin?

Historiallisen elokuvan rakenne ja kerronnan keinot

- Miettikää miten elokuva on rakennettu ja eritelkää se osiin. Mitä tämäntyyppisellä rakenteella on ehkä haluttu ilmaista? Miten se sopii historialliseen elokuvaan?

(Elokuvan rakenne muistuttaa tyyppillistä historian tutkimuksen esitystapaa, jossa ongelma käynnistää tapahtumien tarkastelun kokonaisuudessaan ja syiden etsinnän. Kyseessä on siis takaumarakenne, elokuva alkaa lopusta, tapahtumat kerrotaan takaumana ja lopussa palataan lähtökohtaan, joka on nyt saanut selityksen ja uuden merkityksen.)

- Millä tavalla kuvailisitte *Good Night, and Good Luck* -elokuvan suhdetta historialliseen todellisuuteen, onko se enemmän historiallista fiktiota vai draamadokumentti? Vai kuvaisiko joku muu termi sitä paremmin? Perustelkaa.

- Millainen kuva 1950-luvusta elokuvan pohjalta muodostuu? Vastaako se aiemmin elokuvien pohjalta muodostunutta kuvaa Yhdysvalloista 1950-luvulla?

- Etsikää tietoa oikeasta Edward R. Murrow´sta.
(Esimerkiksi seuraavilta www-sivuilta:
http://www.pbs.org/wnet/americanmasters/database/murrow_e.html

http://en.wikipedia.org/wiki/Edward_R._Murrow

<http://www.museum.tv/archives/etv/M/htmlM/murrowedwar/murrowedwar.htm>

<http://www.evesmag.com/murrow.htm>)

Poikkeako elokuvan antama kuva faktoista? Millaisen kuvan elokuvantekijät ovat halunneet antaa? Miksi luulette elokuvantekijöiden halunneen luoda Murrow´sta juuri tällaisen henkilön?

(Murrow kuvataan elokuvassa sankarijournalistina ja yksinäisenä sutena, joka on valmis uhrautumaan totuuden hyväksi. Hän on suorasekäinen ja rehellinen vastavoima öykkärimäiselle McCarthylle. Hänestä tehdään sananvapauden puolustajan ja journalistisen vastuun malliesimerkki, joka ohjaaja George Clooneyn sanoin oli "true American hero".)

Lähteitä

Suomeksi:

Salmi, Hannu 1993. *Elokuva ja historia*. Helsinki: Painatuskeskus. (Pohdintaa elokuvasta historian tutkimuksen kohteena ja lähteenä.)

Englanniksi:

<http://www.colorado.edu/AmStudies/lewis/film/index.htm> (American history & film, Amerikan historian opiskelua elokuvien avulla)

Past Imperfect. History According to the Movies 1995. Toimittanut Mark C. Carnes. Lontoo: Cassell. (Esittelee historiallisia elokuvia Kansakunnan synnystä Gandhiin ja faktoja niiden takana)

Bonusmateriaali (Featurette, Commentary by George Clooney and Grant Heslov) *Good Night, and Good Luck* DVD-levyllä (Scanbox Entertainment).

Yhdysvallat 1950-luvulla**Mccarthyismi, kommunistivainot ja kylmä sota**

- Tutustukaa senaattori Joseph McCarthyyn ja kommunistivainoihin. Mitä kommunistivainoilla tarkoitetaan ja miten ne liittyvät kylmään sotaan? Kuka McCarthy oli?

(Wisconsinin senaattori Joseph McCarthy (1908 – 1957) oli äärioikeistolainen poliitikko, jonka mukaan 1950-luvun kommunistivainot on nimetty. Hän oli kommunismin vastaisen toiminnan keulakuva, joka sai aikaan yhteiskunnallisen hysterian. Myös amerikkalaisessa populaarikulttuurissa Mccarthyismiksi kutsuttu ilmiö on saanut oman sijansa ja saavuttanut jopa myyttisen aseman. McCarthyn käynnistämää vainoja on käsitelty joko suoraan tai viitteellisemmin mitä erilaisimmissa yhteyksissä aina Metallica -yhtyeen kappaleesta *The Shortest Straw* lähtien. Myös näytelmäkirjailija Arthur Miller käsitteli ilmiötä näytelmässään *Noitavaino*, jossa 1950-luvun tapahtumat rinnastetaan toiseen joukkohysteria-ilmioon: 1700-luvun Saalemin noitavainoihin. Onpa vainoille löydetty historiasta muitakin vertailukohtia Espanjan inkvisition tyyliin.)

- Mitä vastaavia ilmiöitä voisi löytää nykypäivän yhteiskunnasta? (USA:n sisäpoliittinen tilanne, sananvapauden rajoittaminen turvallisuuden nimissä jne.) Entä Suomen historiasta?

- Muodostakaa ryhmiä. Jokainen ryhmä valitsee kommunistivainoja käsittelevistä teoksista yhden ja esittelee sen muille. Teos voi olla jokin seuraavista esimerkeistä tai itse valittu. Esittelyn yhteydessä voi pohtia mm. miten aihetta käsitellään, mikä näkökulma otetaan jne.

1. Arthur Millerin näytelmä *Noitavaino* (*The Crucible*, 1952)

kts. esim.

http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/fttrial/s/salem/SAL_CRU.HTM,

http://en.wikipedia.org/wiki/The_Crucible

2. Nicholas Hytnerin Millerin näytelmään pohjautuva elokuva *Noitavaino*

(*The Crucible*, 1996)

kts. esim.

<http://www.imdb.com/title/tt0115988/>

3. sarjakuva *Ryhmä X* tai Bryan Singerin elokuva *The X-Men* (2000)

kts. esim.

<http://www.jacknilan.com/senatorjoe/xmen.html>

4. Metallica'n kappale *The Shortest Straw* (levyltä *...And Justice for All*, 1988)

(Mccarthyismi elokuvissa:

<http://www.jacknilan.com/senatorjoe/>)

- Mikä on musta lista?

http://en.wikipedia.org/wiki/Hollywood_blacklist

- Lukekaa Joseph McCarthya puolustava

kirjoitus *Joe McCarthy Was Right* osoitteesta:

<http://www.spongobongo.com/em/em9820.htm> ja

http://www.opinioneditorials.com/freedomwriters/burns_20030513.html

Millä perusteella McCarthya voi puolustaa?

Lähteitä

Suomeksi:

http://fi.wikipedia.org/wiki/Joe_McCarthy

Henriksson, Markku 1990. *Siirtokunnista kansakunniksi. Johdatus yhdysvaltain historiaan*.

Gaudeamus.

Englanniksi:

<http://history1900s.about.com/cs/joemccarthy/>

<http://www.writing.upenn.edu/~afilreis/50s/mccarthy-bio.html>

<http://en.wikipedia.org/wiki/McCarthyism>

Televisio ja sen historia

- Mitä 1950-luvun televisiokulttuuriin liittyvää elokuvasta voi löytää?

(nopeasti vaihdettavat lavasteet, ahtaat studiot, sponsoreiden mainokset, ohjelmien lajityyppien muotoutuminen jne.)

Mediakritiikki, televisiojournalismin etiikka ja tehtävät

- ”Amerikkalainen mediatutkija Neil Postman onkin kirjassaan *Huvitamme itsemme hengiltä* (1985) saanut aiheen todeta, että televisioväline tuhoaa vakavan ja harkitsevan keskustelun yhteiskunnasta, kun sen sijaan painettu sana suosii syvällisempää miettimistä. Postman sanoo, että television hallitsemassa amerikkalaisessa kulttuurissa julkinen keskustelu omaksuu **viihteen muodon**. Amerikkalaista nykyculttuuria Postman sanoo kulttuuriksi, jonka informaatio, ajatukset ja tietoteoria saavat muotonsa televisiosta, eikä painetusta sanasta. Kahteen niin radikaalisti erilaiseen viestimeen kuin painettuun sanaan ja televisioon eivät hänen mukaansa mitenkään voi sopia samat ajatukset. Kun painetun sanan merkitys vähenee, täytyy politiikan, uskonnon, koulutuksen ja kaikkien julkisuuden alueiden sisällön myös muuttua ja niiden sisältö täytyy valaa uudestaan puitteisiin, jotka sopivat televisioon. Ja televisio välineenä suosii viihteellisyyttä, pinnallisuutta.”

(http://www.internetix.fi/opinnot/opintojaksot/0viestinta/tiedotusoppi/johdatusviestintatieteisiin/luento5_8.3.html)

Mitä ajattelette Postmanin mielipiteistä, voiko hänen näkemyksiään yleistää esimerkiksi suomalaiseen televisioon?

- Suomessa yleisradiotoiminnasta, sen tehtävistä ja periaatteista on säädetty laissa seuraavasti:

7 §

Julkinen palvelu

Yhtiön tehtävänä on tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Näitä ja muita julkiseen palveluun liittyviä sisältöpalveluja voidaan tarjota kaikissa televerkoissa.

Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti:

1) tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia;

2) tuottaa, luoda ja kehittää kotimaista kulttuuria, taidetta ja virikkeellistä viihdettä;

3) ottaa ohjelmistossa huomioon sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat, tarjota mahdollisuus oppimiseen ja itsensä kehittämiseen, painottaa lapsille suunnattuja ohjelmistoja sekä tarjota hartausohjelmia;

4) kohdella ohjelmatoiminnassa yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielistä väestöä, tuottaa palveluja saamen, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvin osin myös maan muiden kieliryhmien kielellä;

5) tukea suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta sekä huolehtia ohjelmatarjonnasta myös vähemmistö- ja erityisryhmille;

6) edistää kulttuurien vuorovaikutusta ja ylläpitää ulkomaille suunnattua ohjelmatarjontaa;

7) välittää asetuksella tarkemmin säädettäviä viranomaistiedotuksia ja varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa.

(<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050635?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=yleisradio>)

Miten näitä tehtäviä käytännössä toteutetaan ja toteutuvatko ne ylipäätään? Mainitkaa ohjelmaesimerkkejä televisioiminnan parista. Mitkä ohjelmat esimerkiksi tarjoavat mahdollisuuksia oppimiseen?

- Järjestäkää luokassa väittely television tehtävistä. Toinen puoli argumentoi viihteellisen, toinen valistavan television puolesta. Molemmat puolet valmistelevaltu osuutensa ja kehittävävaltu perustelujaja esimerkkejä väitteidensä tueksi.

- Järjestäkää luokassa gallup-kysely television käytöstä. Mitä kanavia ja millaisia ohjelmia katsotaan eniten? Montako tuntia päivässä televisiota katsotaan? Mikä on viihteen ja mikä asiaohjelmien (kuten uutisten) osuus tästä tuntimäärästä? Jokainen kirjaa vastaukset ylös ja tuloksista tehdään yhteenveto.

- Muistelkaa Murrow'n elokuvassa pitämää puhetta ja tiivistäkää sen sisältö ja keskeisimmät kohdat. Mitä keinoja Murrow käyttää kuulijan vakuuttamiseksi? Miten hän argumentoi? Arvioikaa puheen vakuuttavuutta. Voiko puheesta löytää vieläkin ajankohtaisia teemoja? Laatikaa ryhmissä vastaavanlainen puhe nykypäivän näkökulmasta. (Puhe kokonaisuudessaan löytyy www-sivulta:<http://www.rtnda.org/resources/speeches/murrow.shtml>)

- Mikä on mielestänne elokuvan sanoma median ja journalistien etiikkaan liittyen?

(Ohjaaja George Clooney on sanonut auktoriteettien kyseenalaistamisen olevan journalistien isänmaallinen velvollisuus ja että rahalle ja kapitalismille ei saisi mediassa antaa valtaa. Hänen mukaansa elokuvassa on kyse myös journalismin vastuusta ja että yksi elokuvan tavoitteista on saada ihmiset pohtimaan mitä demokratia on ja miten vaarallista pelon käyttö aseena voi olla.)

- Katsokaa luokassa jotain television keskusteluohjelmaa. Analysoikaa keskustelun kulkua ja ohjelman rakennetta ja osapuolten rooleja.

Lähteitä

Suomeksi:

Aslama, Minna 1998. "Vuorojen karusellissa". Näkökulma televisiokeskustelujen vuorovaikutukseen. Teoksessa *Media-analyysi. Tekstistä tulkintaan*. Toimittaneet Anu Kantola - Inka Moring – Esa Väliverronen. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.

Bourdieu, Pierre 1999. *Televisiosta*. Helsinki: Otava.

Herkman, Juha 2001. Audiovisuaalinen mediakulttuuri. Tampere: Vastapaino

Hietala, Veijo 1996. Ruudun Hurma. Johdatus TV-kulttuuriin. YLE-Opetuspalvelut.

Paukku, Eero 2004. *Yleisradio, julkinen palvelu ja sananvapaus*. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 23/2004.

Pietilä, Veikko 1995. Tv-uutisista, hyvää iltaa. Merkityksen ulottuvuudet televisiuutisjutuissa. Tampere: Vastapaino.

<http://vanha.hum.utu.fi/historia/kh/televisio/luento1.html> (Television historiaa)

Yleisön puolesta. Puheenvuoroja mediakeskusteluun 2004. Toimittaneet Liisa Mirjam Helimäki – Petteri Pavas – Pentti Riuttu. Jyväskylä: PS-kustannus.

Englanniksi:

<http://www.tvhistory.tv/1950-1959.htm> (Amerikkalainen televisio 1950 -luvulla)

Oppimateriaalin on laatinut
FM Marjo Kovanen.

Oppimateriaalin on tuottanut
Anna-Liisa Puura-Castrén
Koulukinosta.